

שום דבר אינו מצליח כמו ההצלחה. בימים הישנים הטובים של הוליבוד, כאשר כמה שחקנים מצליחים, כמו צ'ארלי צ'פלין, דאגלס פירבנקס ומרי פיקסורד החליטו שחברות הסרטים מלוויות יותר מדי כסף על חשבונם, והחלק שגותר להם הוא קטן מדי, החליטו להקים לעצמם חברה שבה לא רק יהיו שחקנים אלא גם שותפים. כך נולד בזמנו יונייטד ארטיסטס.

לפני זמן לא רב, נהגו בצורה דומה פול ניומן, סידני פואטיה, סטיב מקווין ובארבארה סטרייטנד, שהקימו יחדיו שותפות. אליה רוצה לאחרונה להצטרף גם דאסטין הופמן.

אבל מי אמר שרק לכוכבים מותר לדרוש עצמאות? הרי אנחנו חיים בתקופת התחייה של זוהר הבמאים. וגם אלה רוצים לעשות כעולה על רוחם.

פרנסיס פורד (הסנדק) קופולה, ויליאם (הקשר הצרפתי) פרידקין ופיטר (מה נשמע

כמאי קופולה

עצמאות פירושה כסף!

דוק?) בוגדאנוביץ', שכל אחד בדרכו עזר לעשות הון לחברות עברון עבד לאחרונה. עומדים להקים חברה בשם במאים בע"מ יחד עם מפיץ הוליבודי וזינו בשם סרנג יאבלנס, ממנהלי חברת פאראמונט.

ראו זאת הוותיקים, החליטו שגם להם מגיעה עצמאות. רוברט (סיפור הפרברים) וייו, ומארק (הפרט) רובסון, שהיו פעם שניים עוזריו של אורסון וולס, עומדים להקים חברה בשם יוצרי סרטים בע"מ, וכמעט הצליחו לסחוב עימם גם את ארתור (סיפור אהבה) הילר, אלא שזה נעשה גדול מדי לשותפויות.

כשהעניינים מתנהלים בצורה כזאת, מה הפלא שהחברות הגדולות סובלות מכאבי ראש?

תדרוך

תל-אביב

*** יום ראשון הארוך (סמוד)

הטובים לנואפייה

הסנדק (חן, תל-אביב, אלנבי, תל-אביב, ארצות-הברית) — זהו סרט שאינו מיועד למבקר קולי נוע אלא לסוציולוגים. אם תפקידה של הביקורת הוא לשמש מדריך לקהל, הרי ברור כי אחרי שהסנדק הכניס שישה חודשים יותר משהכניס חלף עם הרוח ביותר מ-30 שנה, לא ישהה איש לחת-הדעת של הביקורת. כולם ירוצו לראות את ההצלחה הגדולה ביותר של הקולנוע, ואילו במה שנוגע לתוכן עצמו, בין אם מדובר בספר רבי-המכר של מארו פוצו, או בעיבוד שהוא עצמו כתב (יחד עם הבמאי קופולה) לקולנוע, הרי שניתוח טכני יבש ודאי שאינו מספיק.

כי בניתוח יבש, צריך לקבוע שהסרט מהווה את התימי צות הטוב ביותר שאפשר להשיג מן הספר עבי-הכרס. שר שלת היוחסין של משפחת מנהיג מאפייה, והיחסים שבין משפחה זו למשפחות דומות לה, מוצגים בצורה דראמאטית משכנעת. הצילום מעולה, העריכה מבריקה, והתסריט מש- כיל להשתמש בדיוק במנות הנכונות של הומור, מתח ובערי קר אלימות, כדי לרכוש את לב הקהל. האלימות, באופן מיוחד, בולטת לעין, וסצנה אחת לפחות, זו של רצח סוני, בנו של הסנדק, מזכירה להפליא את סופם של בוני וקלייד.

פרנסיס פורד קופולה, מי שעשה בזמנו סרט אישי מלא המצאות בשם אני כבר נער גדול, החליט כנראה לשנות את דרכו, וכאן הוא הופך למיקצוען מלוטש, שכל אחד מצילומיו מתוכנן — עד הפרט האחרון, ואינו מותיר אף מקום להמצאות או לגישה אישית. מה שקובע כאן, זה התסריט, יותר מאשר הבמאי, ובזאת כנראה זכותו הגדולה יותר של קופולה, אשר כבר קיבל לפני שנה אוסקר על תסריטו לפאטון.

אשר לשחקנים, מארלון בראנדו כסנדק ואבי המשפחה, בונה דמות מרשימה, ורק הצפיפות המוגזמת שקדמו להצגת הסרט, הן שפוגמות במקצת בהנאה שיש מהופעתו. ש-

לאן נעלמה הנושטרה?

חלק הארי (חוד, תל-אביב, ארצות-הברית) — האופנה האחרונה בסינטי-הפיש, והסנדק הוא דוגמה טובה מאוד לכך, היא לחלק את האנושות לשניים. בחלק אחד, פושעים טובים. בחלק השני, הפושעים הרעים. שני מחנות אלה נלחמים זה בזה, והמוסר החדשני אומר שהפושעים הטובים חייבים לנצח.

מי הם הפושעים הטובים? אלה בדיוק אותם גיבורים שלפני שתי עשרות שנים היוו את מחנה הצדיקים הקולנועי. כלומר, הם חזקים, טובי-לב, והם מעטים הנלחמים ברבים, אבל אינם נכשלים אף פעם. מי הם הפושעים הרעים? אלה שאינם מסכימים לכך שהטובים צריכים לשלוט בהם, ואינם מתנהגים לפי החוקים הבלתי כתובים של הג'ונגל המודרני.

כל התיאוריה הזאת מתאימה בדיוק לחלק הארי שצריך להיות סיפור על גאנגסטר טוב אחד, משיקאגו (שימו לב, זה גאנגסטר מן הסוג המשובח, שנשאר נאמן למולדת הגאנגסטרים) שבא לקנוס-סיטו לגבות חובות מגאנגסטר רע אחד, שמתמרד נגד המיסד הגאנגסטרי ומסרב לשלם לו את האחוזים המגיעים לו. המורד מנהל בתי-מטבחיים, בהם טוחנים לעיתים לא רק בשר, אלא גם בני-אדם שאינם מוצאים חן בעיניו, והוא עוסק מן הצד גם בעיסקי זנות, סמים וכל שאר הדברים הבזויים שאנני גסטרים טובים אינם מתפנים אליהם, מאחר והם עסרי קים מדי בחיכול חשבונות.

כדי שההבדל בין השניים יהיה בולט עוד יותר, הטוב הוא גם גברי, רגיש לצרות הזולת (כשאינו נמצא מן הצד השני של קנה-האקדה) ולובש את אישיותו המשכנעת של לי מארוין. הרע, לעומת זאת, מתוסבך, בגריותו מופקפקת,

קאן (משמאל) ורוסו: תהילה לפשע

קנים אחרים כמו גיימס קאן (סוני), אל פאצינו (אחיו, מייקל) או רוברט דובאל (היועץ, האגן) עושים רושם עצום, אולי משום שלכאורה צריכים היו לעמוד בצילו של בראנדו. בסך-הכל, אם צריך לסכם את הסרט מנקודת מבט קולנועית בלבד, זהו סרט פשע מצויין.

אלא שמאחורי כל זה, מסתתר סיפור. וזהו סיפור המפאר את שליטי העולם-התחתון, מציג אותם כדמויות ראויות להערצה, חדרות כבוד עצמי, אנשים נבונים ואבות משפחה מסורים, בני אדם הראויים בהחלט לשמש דוגמה לזולת. מה עוד שגם הכוח נתון בידיהם. זרועות החוק כמעט ואינן מתערבות במעשיהם, ואם יש כבר איזה נציג משלהם שנכנס לתמונה, זה רק על-מנת להוכיח שהחוק הוא מושחת ושהפשע משתלם. אם סיפור כזה הוא הלהיט של שנות השבעים, אז כנראה שהעולם שקע עמוק בוץ.

מארוין: אי-כבוד לחוק

יש אפילו רמזים הומוסקסואליים ברורים, בקיצור, אדם שאינו יכול להיות מכובד, מאחר ואונו המיני מוטל בספק. ג'ין (הקשר-הצרפתי) הקמן, נראה קצת נבוך בדמות כזו, ואפשר בהחלט להשתתף בצערו.

במילחמה בין השניים יש מה ושמ, כמה קטעי אלימות די מרתקים, רק חבל שאין להם שום הצדקה מוסרית והדמויות המשתתפות בהם הן קאריקאטורות ריקות מתוכן. אחר למיטרה, זו כבר מזמן נעלמה מן השטח, ואם יש כבר איזו דמות מדושנת עונג שעונדת כוכב-שריף, הרי היא חולפת רק לשנייה אחת לפני המצלמה, ואדישותה לכל הנעשה סביבה, אינה מותירה ספק בקשר ליחס הכבוד שרוחשים בימים אלה לחוק.

*** מה נשמע דוק? (פאר, ארצות-הברית) — קומדיה מטורפת בסיגנון הישן, על נערה קצת מסובכת הנספלת בכוח למוסיקולוג קצת מבולבל. כוח הדיי-בור הבלתי נלאה של ברברה סטרייסנדר, הבעת התממה הנצחית של רייאן או'ניל, ואוסף ההצחקות הקלאסיות שאסף הבמאי פיטר בוגדאנוביץ' מכל הסרטים הרבים שראה בחייו (הוא מבקר קולנוע) פועלים היטב, במחיצה אחת.

* כואבים ואוהבים (תכלת, ארצות-הברית) — שמאלץ מן הסוג הפחות סימ-

י, אנגליה) — משולש מוזר, המורכב מגבר ואשה המאהבים שניהם בגבר צעיר, מסמלים את עולם הבדידות ואת שינויי קני-המידה המסחריים בימינו, כפי שהם נראים לבמאי ג'ון שלזינגר. משחק מעולה. כדאי לראות.

* * * השוד האלגנטי (אופיר, ארצות-הברית) — איך לגנוב מגנבים ולסדר בנקים בסרט משעשע, שנראה מבולבל לחלוטין במחציתו הראשונה, אבל מסביר את עצמו היטב במחצית השנייה. עם זארן באיסי וגולדי האון.

פאטי, על חוויותיהם המשותפות של שלושה מוכי גורל נכים, המחליטים לחיות בצוותא. פרמינג'ר מנסה לסחוט דמעות על כל צעד ושעל, ולאירדוקא בדרכים המעודנות ביותר.

* האירגון (מוג'בי, ארצות-הברית)

— עוד סרט פשע על חוסר הישע של המשטרה מול עולם-התחתון המאורגן הרבה יותר טוב ממנה. סידני פואטיה מגלם שוב את טיבס, מפקח-המשטרה, שהיה משכנע הרבה יותר אילו הסתפק במסיגרת מצומצמת וצנועה יותר של תוכנית טלוויזיה.